

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 657/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach sp. zn. ČVS: ORP-606/1-VYS-KE-2021 z 30. mája 2024 a uzneseniu Okresnej prokuratúry Košice I, č. k. 4Pv 142/21/8802-62 z 3. júla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 16 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa označenými uzneseniami orgánov činných v trestnom konaní. Napadnuté uznesenia navrhuje zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a uplatňuje si náhradu trov konania.
- Z ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:
- Sťažovateľka je poškodenou v trestnej veci vedenej Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Košiciach (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) pod ČVS: ORP-606/1-VYS-KE-2021 pre zločin sexuálneho zneužívania, ktoré bolo iniciované 7. decembra 2012 trestným oznámením matky sťažovateľky.
- Uznesením zo 17. mája 2013 vyšetrovateľka trestné stíhanie zastavila s odôvodnením, že je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.

5. Matka sťažovateľky podala 12. marca 2014 na Okresnej prokuratúre Košice I opätovne trestné oznámenie pre podozrenie z trestného činu sexuálneho zneužívania a ako osobu, proti ktorej smeruje podozrenie, že sa voči sťažovateľke dopustila takéhoto konania, označila otca sťažovateľky. Uznesením vyšetrovateľa z 23. apríla 2014 bolo v tejto veci začaté trestné stíhanie. V konaní bola vypočutá matka sťažovateľky, boli vyhotovené znalecké posudky, vypočuté znalkyne a následne uznesením vyšetrovateľa z 23. apríla 2015 bolo vznesené obvinenie otcovi sťažovateľky. Na základe sťažnosti obvineného prokurátor Krajskej prokuratúry v Košiciach uznesenie o vznesení obvinenia zrušil. V konaní boli ďalej vypočuté znalkyne a vyšetrovateľ uznesením z 28. októbra 2015 trestné stíhanie zastavil z dôvodu, že je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.

6. Sťažovateľka poukazuje na to, že 8. februára 2016 podala ústavnú sťažnosť, ktorou namietala porušenie svojich práv podľa čl. 41 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 3, čl. 16 ods. 2 a čl. 19 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva z 28. októbra 2015, ktorým zastavil trestné stíhanie vedené pre trestný čin sexuálneho zneužívania. O ústavnej sťažnosti rozhodol ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 337/2016 z 31. mája 2016 tak, že túto odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

7. Sťažnosťou z 13. januára 2017 sa sťažovateľka obrátila na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý rozsudkom z 26. novembra 2019 vo veci č. 6318/17 – M. M. B. proti Slovensku rozhodol, že Slovenská republika porušila právo sťažovateľky podľa čl. 8 dohovoru, priznal jej finančné zadostučinenie a náhradu trov konania. Sťažovateľka uviedla, že ESLP konštatoval porušenie jej práv z dôvodu, že nebolo dôsledne vyšetrené sexuálne zneužívanie maloletej sťažovateľky.

8. Sťažovateľka sa listom zo 17. februára 2021 obrátila na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky, v ktorom poukázala na nečinnosť prokuratúry v tejto trestnej veci, a to napriek právoplatnému rozsudku ESLP. Listom zo 6. apríla 2021 prokurátor krajskej prokuratúry oznámil, že na základe rozsudku ESLP uložil dozorujúcemu prokurátorovi okresnej prokuratúry zabezpečiť opätovné začatie trestného stíhania vo veci. Sťažovateľke bol ustanovený opatrovník, matka sťažovateľky predložila do vyšetrovacieho spisu nové znalecké posudky, bol nariadený výsluch sťažovateľky, do konania bol pribratý znalecký ústav, ktorý podal v roku 2023 znalecký posudok.

9. Vyšetrovateľ uznesením z 10. augusta 2023 trestné stíhanie zastavil z dôvodu, že bolo nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie.

10. Proti tomuto uzneseniu podala matka sťažovateľky a opatrovník sťažovateľky sťažnosť. Uznesením z 12. septembra 2023 vyšetrovateľ sťažnostiam vyhovel a zrušil uznesenie z 10. augusta 2023.

11. Dňa 11. októbra 2023 vydal vyšetrovateľ ďalšie uznesenie o zastavení trestného stíhania, ktoré obsahuje aj zmienku o predchádzajúcich trestných konaniach. Matka sťažovateľky, ako aj opatrovník maloletej sťažovateľky podali proti uzneseniu sťažnosť. Prokurátor uznesením z 3. novembra 2023 na základe podaných sťažností zrušil uznesenie vyšetrovateľa z 11. októbra 2023 o zastavení trestného stíhania s tým, že je potrebné požiadať o doplnenie posudku pribratého znaleckého ústavu.

12. Sťažovateľka podala 23. decembra 2023 ústavnú sťažnosť, ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 8 dohovoru a čl. 16 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom okresného riaditeľstva a okresnej prokuratúry v predmetnom trestnom konaní. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 97/2024 zo 6. marca 2024 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

13. Sťažovateľka ďalej uviedla, že znalecký ústav predložil doplnok k znaleckému posudku a 7. júna 2024 bolo matke sťažovateľky ako oznamovateľke doručené namietané uznesenie vyšetrovateľa z 30. mája 2024, ktorým vyšetrovateľ trestné stíhanie zastavil z dôvodu, že je dostatočne odôvodnený záver, že sa nestal skutok, pre ktorý je vedené trestné stíhanie. Proti uzneseniu podala sťažnosť matka sťažovateľky, ako aj opatrovník maloletej sťažovateľky. Namietaným uznesením okresnej prokuratúry z 3. júla 2024 boli obe sťažnosti zamietnuté ako nedôvodné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

14. Podľa sťažovateľky vzhľadom na dôkazy zadovážené v prípravnom konaní neobstoja závery orgánov činných v trestnom konaní o tom, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Odôvodnenie namietaného uznesenia prokurátora okrem konštatovania o podaných sťažnostiach a citácii ustanovení Trestného poriadku obsahuje výpočet znaleckých posudkov vypracovaných v priebehu trestného konania, avšak osobitnú pozornosť venuje vyšetrovateľ znaleckému posudku otca sťažovateľky, podľa ktorého „*netrpí žiadnou deviáciou*“.

15. Sťažovateľka poukazuje na to, že po niekoľkoročnom trestnom stíhaní vo veci, v ktorom orgány činné v trestnom konaní považovali za nevyhnutné vyhodnotiť závery všetkých dosiaľ podaných znaleckých posudkov v predmetnej veci, bolo trestné stíhanie zastavené bez toho, aby bolo vysvetlené, z akého dôvodu považujú orgány činné v trestnom konaní skutkový stav za zistený v takom rozsahu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti. Sťažovateľka namietala závery, ku ktorým prokurátor a vyšetrovateľ dospeli, najmä pokiaľ ide o hodnotenie znaleckých posudkov.

16. Podľa sťažovateľky vyšetrovateľ a aj prokurátor posudzovali okolnosti extrémne selektívne a nezohľadnili dôkazy, ktoré svedčili v neprospech záveru o tom, že sa skutok nestal. Na druhej strane prikladali význam skutočnostiam, ktoré nemajú žiaden priamy význam vo vzťahu k záveru o tom, že nedošlo k sexuálnemu zneužívaniu sťažovateľky.

17. Sťažovateľka namietala, že orgány činné v trestnom konaní prenášajú zodpovednosť za rozhodnutie o zastavení trestného stíhania na sťažovateľku či jej matku v podobe výčitky, že sa sťažovateľka po deviatich rokoch odmietla podrobiť výsluchu, čo považuje za sekundárnu viktimizáciu a aj za vedomé obchádzanie skutočnosti, že je nemožné očakávať, že po toľkých rokoch by bola v stave opísať praktiky, ktorých sa voči nej páchatel dopúšťal v čase, keď mala približne 4 roky.

18. Napadnuté rozhodnutia vyšetrovateľa a prokurátora sú podľa sťažovateľky opätovným porušením pozitívneho záväzku orgánov štátu zabezpečiť jej ochranu pred konaním zasahujúcim do jej základných práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1.K napadnutému uzneseniu vyšetrovateľa:

19. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. V zmysle princípu subsidiarity ústavný súd poskytuje ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný orgán verejnej moci (napr. I. ÚS 211/2022, II. ÚS 270/2021, II. ÚS 190/2022, II. ÚS 387/2022, III. ÚS 397/2023).

20. So zreteľom na uvedené ústavný súd uvádza, že nemá právomoc preskúmať napadnuté uznesenie vyšetrovateľa, keďže ho na základe sťažnosti sťažovateľky preskúmala okresná prokuratúra, ktorá bola oprávnená a zároveň povinná poskytnúť ochranu právam sťažovateľky.

21. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu vyšetrovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K napadnutému uzneseniu okresnej prokuratúry:

22. Vyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje na účinnú ochranu základných práv a slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, je jednou z podmienok prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda aj podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom [§ 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V prípade nesplnenia tohto postupu platí, že ústavná sťažnosť je neprípustná.

23. Novelou Trestného poriadku, zákonom č. 40/2024 Z. z., boli s účinnosťou od 15. marca 2024 rozšírené oprávnenia procesných subjektov trestného konania (obvineného, poškodeného a zúčastnenej osoby) žiadať podľa § 210 Trestného poriadku o preskúmanie postupu orgánu činného v trestnom konaní v rámci prípravného konania nielen vo vzťahu k policajtovi vykonávajúcemu vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie, ale aj vo vzťahu k prokurátorovi vykonávajúcemu pôsobnosť dozorového prokurátora v danej trestnej veci. Od účinnosti tejto zmeny umožňuje právny poriadok Slovenskej republiky obvinenému, poškodenému a zúčastnenej osobe podať žiadosť o preskúmanie postupu prokurátora v prípravnom konaní podľa § 210 ods. 2 Trestného poriadku, ktorou sa môže domáhať odstránenia prieťahov alebo iných nedostatkov v prípravnom konaní. Iné nedostatky v prípravnom konaní pritom môžu spočívať aj v tom, že policajt alebo prokurátor nevykonal určitý procesný úkon alebo nevydal určité rozhodnutie alebo opatrenie, alebo ich, naopak, vykonal alebo vydal v rozpore so zákonom, resp. v rámci svojej právomoci dozorový prokurátor proti takému nezákonnému postupu alebo rozhodnutiu nezakročil.

24. Žiadosť o odstránenie prieťahov alebo iných nedostatkov v postupe prokurátora pri vykonávaní jeho pôsobnosti v prípravnom konaní vybavuje prokurátor bezprostredne nadriadenej prokuratúry, ktorý je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť. Poškodený v trestnom konaní má teda právo žiadosťou podľa § 210 Trestného poriadku namietat' nedostatky vo vzťahu

k vykonávaniu pôsobnosti dozorového prokurátora v jeho trestnej veci, pričom v právomoci prokurátora bezprostredne nadriadenej prokuratúry je žiadosť preskúmať a jeho povinnosťou je taktiež upovedomiť žiadateľa o výsledku preskúmania žiadosti. V uvedených súvislostiach je žiadosť podľa § 210 ods. 2 Trestného poriadku možné hodnotiť ako právny prostriedok nápravy, ktorý je poškodenému v prípravnom trestnom konaní bezprostredne a priamo dostupný.

25. Pokiaľ ide o účinnosť uvedeného prostriedku nápravy, prokurátor bezprostredne nadriadenej prokuratúry je oprávnený a zároveň povinný preskúmať všetky skutkové a právne okolnosti relevantné z hľadiska posúdenia namietaných nedostatkov v postupe dozorového prokurátora. Ustanovenia § 210 Trestného poriadku mu síce nepriznávajú právomoc zrušiť na základe podanej žiadosti rozhodnutie dozorového prokurátora, no vzhľadom na zákonnú povinnosť orgánov prokuratúry vykonať v rozsahu svojej pôsobnosti vo verejnom záujme opatrenia na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a na vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie (§ 3 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre) v spojení s oprávnením nadriadeného prokurátora vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako má postupovať v konaní a pri plnení úloh (§ 6 zákona o prokuratúre), umožňuje žiadosť podľa § 210 ods. 2 Trestného poriadku poškodenému, ktorý namieta porušenie svojich práv zastavením trestného stíhania vedeného vo veci (ak nebolo vznesené obvinenie), dosiahnuť efektívnu nápravu v podobe záväzného pokynu prokurátora bezprostredne nadriadenej prokuratúry podriadenému dozorovému prokurátorovi, aby bolo trestné stíhanie v danej veci opäť začaté, keďže rozhodnutie o zastavení trestného stíhania, v ktorom nebolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe alebo bolo takéto obvinenie následne zrušené, nezakladá prekážku veci rozhodnutej a opätovné konanie o predmetnom totožnom skutku nie je porušením zásady *ne bis in idem*, ktorej trestnoproceným výrazom je prekážka právoplatne rozhodnutej veci (*res iudicata*) podľa § 9 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku (vo vzťahu ku skutku a zároveň konkrétnej osobe, ktorá ho mala spáchať).

26. Sťažovateľka vo vzťahu k namietanému uzneseniu prokuratúry preto má k dispozícii účinný prostriedok nápravy priznaný zákonom na ochranu jej označených práv, ktorý nevyužila a o ktorom bol oprávnený a povinný rozhodnúť orgán verejnej moci (nadriadený prokurátor), ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu.

27. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu